

Instytut Legislacji i Prac Parlamentarnych

Naczelnej Rady Adwokackiej

ul. Świętojerska 16, 00-202 Warszawa

tel. 22 505 25 02, fax 22 505 08

e-mail: nra@nra.pl www.nra.pl

Warszawa, dnia 13 czerwca 2025 r.

DA.023.33.2025

Dot. DL-IV.456.1.2025

Opinia Naczelnej Rady Adwokackiej

w przedmiocie projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (UDER32)

W odpowiedzi na pismo Ministra Sprawiedliwości, sygn. DL-IV.456.1.2025 z dnia 6 czerwca 2025 r., w sprawie zaopiniowania projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (numer w wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów – UDER32), niniejszym przedstawiam stanowisko Instytutu Legislacji i Prac Parlamentarnych Naczelnej Rady Adwokackiej.

Projektowane zmiany w ustawie – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 935 z późn. zm., dalej: PPSA) należy ocenić pozytywnie, choć wprowadzenie instytucji tzw. przyjaciela sądu wymaga doprecyzowania.

Postuluje się wprowadzenie możliwości ustanowienia przyjaciela sądu również na wniosek strony. W proponowanym rozwiązaniu sąd nadal decydowałby, czy przystąpienie przyjaciela sądu leży w interesie publicznym i czy jest przydatne do wyjaśnienia istotnych wątpliwości. Możliwość wystąpienia przez stronę z wnioskiem o ustanowienie przyjaciela sądu wzmocniłaby funkcję gwarancyjną postępowania sądowoadministracyjnego. Jak słusznie wskazał Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 16 stycznia 2006 r. (SK 30/05), uwzględnienie opinii przyjaciela sądu przy wyrokowaniu stanowi realizację obowiązku wszechstronnego badania istotnych okoliczności w celu pełnego wyjaśnienia sprawy. Możliwość taka przyczyni się także do zwiększenia społecznej akceptacji wymiaru sprawiedliwości.

Proponuje się ponadto zmianę projektowanego brzmienia art. 106 ust. 3a PPSA, polegającą na zastąpieniu wyrażenia „organizacja społeczna” terminem „organizacja pozarządowa”. Należy

zauważyć, że PPSA nie definiuje pojęcia organizacji społecznej, co prowadzi do problemów interpretacyjnych przy kwalifikowaniu określonych podmiotów do tej kategorii. Przykładowo, Naczelny Sąd Administracyjny uznał, że fundacja nie jest organizacją społeczną (postanowienie NSA w Warszawie z dnia 12 stycznia 1993 r., I SA 1762/92, ONSA 1993, nr 3, poz. 75), podczas gdy w uchwale siedmiu sędziów NSA stwierdzono, że fundacja może zgłosić udział w postępowaniu sądowym w charakterze uczestnika postępowania w sprawie dotyczącej interesu prawnego innej osoby, jako organizacja społeczna (uchwała NSA z dnia 12 grudnia 2005 r., II OPS 4/05, ONSAiWSA 2006, nr 2, poz. 37). W doktrynie wskazuje się wprawdzie, że uchwała ta może przyczynić się do ujednolicenia orzecznictwa, jednak w części pośredniej nie ma ona mocy wiążącej (A. Kabat [w:] B. Dauter, M. Niezgódka-Medek, A. Kabat, Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi. Komentarz, wyd. IX, Warszawa 2024, art. 9). Z tego względu uzasadnione jest przyjęcie pojęcia „organizacji pozarządowej” w projektowanym przepisie, tym bardziej, że takie rozwiązanie zostało już przyjęte w art. 63 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1568 z późn. zm.), który reguluje udział instytucji przyjaciela sądu w postępowaniu cywilnym.

Dodatkowo proponuje się doprecyzowanie w projektowanych regulacjach, że przyjaciel sądu musi być podmiotem bezstronnym i niezależnym od stron. Postuluje się także, aby funkcję przyjaciela sądu mogła pełnić zarówno osoba fizyczna, jak i osoba prawna, zgodnie z rozwiązaniami przyjętymi w ustawodawstwie brytyjskim i amerykańskim, gdzie instytucja ta ma wieloletnią tradycję.

Autor uwag: adwokat dr hab. Aleksander Maziarz, prof. ALK, członek Rady Programowej Instytutu Legislacji i Prac Parlamentarnych Naczelnej Rady Adwokackiej.

Adw. Dorota Kulińska

Dyrektor Instytutu Legislacji i Prac Parlamentarnych

Naczelnej Rady Adwokackiej

Dyrektor
Instytutu Legislacji i Prac Parlamentarnych
przy Naczelnej Rady Adwokackiej

adw. Dorota Kulińska